

tvorile u niz mojih malih smrti. Te su smrti kao sive mrlje na nekoj davnoj geografskoj karti. Nitko ne zna što je tamo, ako nije još jedna Indija. Mogao sam sačuvati rečenicu *volim te najviše na svijetu*, ali nisam znao kako se to radi ili nisam želio znati da mi strah nije najbolji saveznik u životu. Nataša je još neko vrijeme bila u Beogradu, a onda je otišla u Kanadu jer se ja više nikada nisam javio. Pokušavao sam u novim okolnostima govoriti *volim te najviše na svijetu* i osjećao sam se obično kao radioamater koji prevodi riječi preko voda i mora, pa svako ja postaje on, a svako ti postaje ona. Ili tako nekako. U svakom slučaju, nitko više nije plakao.

Maloprije, uključim radio, bog te pita koja stanica, ali naša svakako nije, kad ono svira pjesma Mama Leone. Opet sam se sjetio mirisa mora, mirisa borovine i mirisa maslinova ulja u isto vrijeme. I svega što je iz mirisa nastalo. Ne znam kakve veze ima ta pjesma, ali sigurno ima jer dolazi iz nečega što sam zaboravio, iz neke od onih malih smrti. Tu Mamu Leone trebalo bi negdje smjestiti, ali ne znam gdje i kako jer u ovome što pričam nema više mjesta. Nije ga nikada ni bilo. Moja mama u međuvremenu je postala prava, odrasla mama, a ja sam sada već njezin sin. Nikako predak. Više ne govori *labrnja*, ali nekad to tako zvuči.

Miljenko Jergović (1966.) rođen u Sarajevu, gde je diplomirao filozofiju i sociologiju. Živi u Zagrebu, radi kao novinar. Objavio knjige poezije Opservatorija Varšava (1988), Uči li noćas netko u ovom gradu japanski (1992), Himmel Comande (1993), Preko zaleđenog mosta (1996), knjige priča Sarajevski Marlboro (1994), Karvani (1995), Mama Leone (1999), knjigu eseja Nacibonton (1998), Historijska čitanka (2000), te dramu Kažeš andeo (2000). Najprevođeniji savremeni hrvatski pisac, dobitnik više nagrada: Ksaver Šandor Gjalski, Mirovna nagrada Erich-Maria Remarque itd.

Zoran Ferić

MIŠOLOVKA WALTA DISNEYA

1.

Poslije smrti tog velikana crtanog filma, miljenika mnogih generacija, na jednoj javnoj dražbi u Santa Monici prodana je s još nekim stvarima iz njegove vile i zagonetna metalna spravica. Donijeli su je na baršunastom jastučiću kao dijademu, a voditelj aukcije napisao je na oglasnu ploču:

WALT DISNEY'S MOUSE TRAP

Nalikovala je smanjenoj kruni ruskih careva. Bila je spletena od bakrenih žica tvoreći kavez koji je na vrhu imao otvor dovoljno velik da se provuče miš. Prodana je kolekcionarima iz Seattlea za 20.000 dolara.

U vezi te mišolovke zapanjujuća je činjenica što uopće nije nalikovala sličnim spravama iz crtanih filmova. Spravama koje se sastoje od drvene pločice i mehanizma s metalnom kopčom čija je svrha udariti miša po glavi. Ovo je bila puno okrutnija naprava. Miš se privučen komadićem sira uvlačio u sićušan kavez (otvor je bio napravljen tako da se može ući, ali ne i izaći) i najčešće ostajao tamo do smrti. Nije bilo udarca po glavi, šoka, trenutačne smrti. Ostalo je samo skapavanje, uzaludan sukob sjekutića i metalnog kaveza, užas polaganog odlaska. Upravo sam o tome razmišljao, u proljeće 1966. godine, kada je stric moga oca došao iz Amerike da ovdje provede ljetne mjesec. Nikako se nisam mogao pomiriti s tim da Walta Disneya više nema, da su prodali njegovu mišolovku, da sve što je bilo njegovo, sada pripada drugima.

Nakon opsežnih priprema za doček, što su ih poduzele moja majka i jedna od tetaka, stric moga oca banuo je u kuću i odmah svojom pojavom uzbudio duhove. Na našem pragu pojavio se u odijelu dvorednog kopčanja, boje svijetloga pijeska, i sa sniježnobijelim rupčićem u gornjem delu džepića sakoa. Rekao je nešto što je zvučalo kao:

– Majgudboj! – i potapšao me po obrazu. Ponudili su ga rakijom u znak dobrodošlice i on se bogme prihvatio. Uхватivši pravi trenutak, između treće i četvrte šljivovice, upitao sam:

– Je li istina da je Walt Disney umro?

– Ne obazirite se na njega striko – rekla je moja majka – opsjednut je tim Disneyem.

– Well – kazao je stric – mali ima pravo znati, Pitanje na mjestu.

– Uzmite za početak kolačiće – rekla je moja majka – juha će svaki čas.

– Pustite juhu – rekao je stric moga oca – mali je postavio dobro pitanje.

Onda mi je prišao praćen zabrinutim pogledima i položio ruku na moje tjeme. I preko kose osjetio sam debelo zlato njegova pečetnjaka koji mi je hladio kožu glave.

– Walt Disney je preminuo prije mjesec dana – rekao je ozbiljnim glasom, kao da izjavljuje sućut. – Morao je umrijeti jer je imao tumor na srcu, a to je danas neizlječivo.

Mora da sam napravio neutješnu facu jer je odmah nastavio u veselijem tonu:

– Ali on nije umro za ozbiljno. Dao se zalediti u velikom frižideru tako da mu tijelo ostane sačuvano.

– Je li bio živ kad su ga zamrzavali? – upitao sam

– Potpuno živ, kao ti i ja – rekao je očev stric. – Priključen je i na nekakve aparate. Čim pronađu lijek, probudit će ga pomoću struje.

– Za miloga boga, je li to istina? – upitala je moja majka.

– To je Amerika – rekao je stric namignuvši i nastavio sasvim ozbiljno – održavanje zamrzivača preuzela je kompanija International Ice Trade & partners, a čuvanje i nadzor kompanija Life insurances u kojoj ja radim. Tijelo se nalazi u državnoj bolnici okruga Reading u Pennsylvaniji.

– Ti si policajac striče? – upitao sam.

– Nešto slično. Policija čuva ljude badava i to čini loše, mi ih čuvamo za novac i radimo to sasvim dobro. To je jedina razlika.

– A zašto ga morate čuvati?

Stric me je obgrlio i odveo ustranu. Bilo je u toj gesti nešto tajnovito što se nije svidalo mojoj majci. Vidio sam to u njenim očima.

– Mafija! – rekao je. – Da li sada razumeš? Capisci?

– Da – rekao sam. Bio sam uvjeren da razumijem, pa sam upitao:

– Je li to opasan posao?

– Izuzetno – rekao je stric. – Mafija je nešto najgore na svijetu. Sve su to jako opasni ljudi poput Franck Costella, Vita Genovesea kojeg zovu Don Vitone, Lucky Luciana. A najgori od najgorih je Alberto Anastasia. On vodi kompaniju za ubijanje ljudi?

– Što je to kompanija za ubijanje ljudi?

– Pretpostavimo – rekao je stric – samo pretpostavimo, da si ti čovjek koji mi se ne sviđa. Uopće mi se, recimo, ne sviđa tvoje lice. Povraća mi se od njega. Tada posjetim jednu brijačnicu u južnom Brooklynu i naručim brijanje s izbjiranjem. Ljubazni starčić kojemu se tako tresu ruke da ne bi mogao obrijati ni mamuta, uvodi me u pokrajnju prostoriju i upoznaje s elegantnim gospodinom u prugastom odijelu dvorednog kopčanja i bijelim capone šeširom. Čudim se što čovjek sjedi u kancelariji, jer to je nekakva kancelarija, sa šeširom. On me ljubazno nudi ginom i pita šta imam na umu. Ja mu kažem da mi se ne sviđa tvoje lice a on me potom pita imam li tvoju sliku i adresu. To mu pružam u koverti zajedno s 12.000 dolara keša,

što je akontacija. Ostalo plaćam po obavljenom poslu. Kad smo sve to lijepo uredili, na kraju me pita:

– Kako želite da izgleda? Nesreća, ulični prepad, infarkt? Ja odlazim kući, a ti u vječna lovišta. Eto, to ti je kompanija za ubijanje ljudi.

– Moraju li zamrznuti ići na zahod? – upitao sam.

– Ne. Zamrznuti čovjek je kao u stogodišnjem snu. Njegovo tijelo ne održava nikakve funkcije. To je stanje iz kojega se, ipak, nakon mnogo godina, pomoću električne struje može oživjeti čovjeka jer je njegovo tijelo ostalo sačuvano. Mafija želi isključiti rashladne uređaje i tako ubiti Disneya. Mi im to ne dopuštamo. Šalju svoje ljude preobučene u bolničare, mehaničare za održavanje aparata, skupljače prljavog veša.

– Juha je na stolu – viknula je majka – možemo početi!

Sačekali smo strica da prvi sjedne. Takav je bio običaj u našoj kući. On je opušteno sjeo, zavezao platnenu ubrus oko vrata, kao što čine smiješni ljudi u filmovima i dopustio majci da mu napuni tanjur.

Prije nego što je počeo srkati vrelu juhu, stric se prekrizio. To sam učinio i ja, a zatim i majka. Jedino je otac započeo a da se nije zahvalio Gospodu za zemaljske darove.

– Zar ti ne...? – upitao je stric, a zatim dodao – ah, zaboravio sam.

Neko vrijeme je trajala šutnja, isprekidana srkanjem i udarcima žlica o porculan, a onda se opet javio stric:

– Mali moj, nemaš pojma što sve čine da bi ubili toga velikog čovjeka. Prošli tjedan, neposredno prije nego što sam oputovao, postavili su eksploziv ispod rashladnog uređaja. Otkrili smo bombu na vrijeme, jer je bila spojena s velikom metalnom budilicom, koja je glasno otkucavala. Naši stručnjaci su je lako demontirali. Bilo je dovoljno eksploziva da uništi čitav kat bolnice u Readingu. Vratili smo gadovima njihov pakleni stroj u dijelovima.

– To su domaći rezanci – rekla je moja majka. Bila je na njih izuzetno ponosna.

– Ili ono kad je sam Alberto Anastasia pokušao ući u bolnicu preobučen u pingvina. Odmah sam prozreo njegovu igru jer sam primijetio ciferšlus ispod njegova pingvinskog fraka. Izvadio sam magnum rekavši: "Ukoliko ne želiš u svojoj pingvinskoj glavi rupu, kroz koju ćeš moći provlačiti nogometnu loptu, vrati se onima koji su te poslali i reci da gospodina Disneya čuva Life incurrences company, najbolja detektivska agencija od Atlantika do Pacifika." Odmah sam znao da je to onaj gad Anastasia jer samo on ima stas pingvina.

– Mogli biste i sutra doći kod nas na ručak – rekla je moja majka – dođite već u dvanaest.

– OK – rekao je stric – vidimo se sutra kod vas.

A onda se posvetiio pečenoj svinjetini.

2.

Stol za ručavanje bio je prostrt već u jedanaest. Moja tetka stalno je ulazila u dnevnu sobu i brišući mokre ruke, o kraj pregače s cvjetnim uzorkom, gledala što nedostaje. Odmakla bi se od uređene trpeze kao da promatra slike u galeriji i uživala. Bio je tu srebrni pribor za jelo što ga je dobila od svoje majke, bijeli ubrusi s monogramom, na krajevima vidno požutjeli, zbirka kristalnih čaša za aperitiv i vino.

Podne nas je zateklo oko stola, ruku prekrivenih na prsima, kako u tišini čekamo. Svaki zvuk automobila ili lifta mogao je prethoditi piskavom fićuku zvonca. Ali... taj zvuk, to zvonce, nikako da nas trgne. Bilo je već prošlo pola jedan, kad je tetka rekla da vjerovatno ujutro malo duže spava, čula je, naime, da se tako živi u Americi.

Poslije pola dva, sat je poludio i stao se ponašati kao stanoviti satovi u filmovima, kazaljke su se pomicala naočigled, velikom brzinom. Oko dva moj otac je rekao ozbiljnim glasom:

– Ljudi, nešto se dogodilo. On ne bi ovoliko zakasnio.

– Šta da radimo – upitala je majka zabrinuto. Stvar je mirisala na upropašćen ručak.

– Mali i ja ga idemo potražiti – rekao je otac – vas dvije dežurajte kod telefona ako se slučajno javi.

Već za nekoliko minuta, jurili smo prema hotelu Palace gdje je odsjeo očev stric.

– Uvijek spava u hotelima kad dođe – rekao mi je otac – bogati su izbirljivi. Kaže da ga od skučenih sobica hvata astma.

– Zar je on bogat?

– Vrlo. Ima u Milwakiyu nekoliko dućana, mislim da se bavi i trgovinom krznima na veliko.

– Ja sam mislio da je policajac.

– Možda je i bio, nekada – rekao je otac – vrag će ga znati. Uvijek izmišlja nešto novo.

Na recepciji hotela Palace nisu, međutim, poznavali čovjeka s takvim imenom i prezimenom. Otac se zabezeknuo.

– Ali prekjučer sam ga ostavio ovdje – rekao je. Glas mu je nalikovao na zvuk što ga proizvodi stiropor kad se trlja o staklo.

– Žalim slučaj, gospodine – rekao je čovjek na recepciji – toga gosta ovdje nema.

Sjeli smo u fotelju pored recepcije da razmislimo o svemu. Postavio sam najrazličitija idiotska pitanja. Moj otac naslonio je glavu na ruke, a ruke na koljena i zagledao se u jedva primjetnu paukovu mrežu između ruba recepcije i zida.

– Pusti me sada – rekao je – mislim.

Ne znam koliko dugo smo čekali, no u jednom trenutku u oblačiću iznad očeve glave pojavila se upaljena žaruljica. Prišao je recepcioneru, koji je u nekoj vrsti panike pokušavao skinuti onu paučinu, rekavši:

– Sjećate li se možda elegantnog visokog gospodina, s tankim brkovima ala Clark Gable. Nosi sakoe dvorednoga kopčanja.

– Mogli ste prije reći – kazao je recepcioner – tu je od prekjučer. Zove se ...čekajte da vidim....TTTT Twist, Oliver. Smiješna podudarnost zar ne?

Čovjek s recepcije nazvao je sobu, ali ondje nitko nije odgovorio na poziv. Otac je upitao da li bismo mogli otići gore da vidimo što je sa stricem, da mu, možda, nije pozlilo, ali je recepcioner rekao da to nije dopušteno. Još je rekao kako mu se čini da je stric otišao u šetnju.

– Pogledajte da li je ključ u pregratku – rekao je otac.

– Nema ga – rekao je čovjek s recepcije – ali to ništa ne znači. Većina gostiju nosi ga sa sobom i nikada ne predaje.

Kad smo izlazili, otac je bio veoma zabrinut.

– Zašto se predstavlja pod lažnim imenom? – rekao je više za sebe nego da bi mi prenio pitanje. Možda bi u tom trenutku bio još zabrinutiji da je video ono što sam ja krajčkom oka usnimio kad smo prtljali oko kružnih staklenih vrata. Čovjek s recepcije nas je ispratio uspaničenim pogledom i mašio se telefona. Dok je okretao brojčanik, krišom je pogledavao na nas.

– Idemo u Gradsku kavanu – rekao je otac kad smo izmigoljili iz vidokruga čovjeka s recepcije – tamo je zalazio prije rata. To prije rata za mene je bilo kao prije naše ere. To je značilo i prije onih prepotopnih crno-bijelih fotografija ljudi obješenih na stupove javne rasvjete kojima je bila ukrašena naša povijesna čitanka.

– A zašto je stric otišao u Ameriku? – upitao sam svjestan činjenice da se to događalo veoma davno.

– Zato što je ovdje napravio neke loše stvari – rekao je otac – učinio je nešto zbog čega je morao prekinuti školovanje.

– Je li to bilo nešto politički?

Otac je probljedio. Nešto čudno se dogodilo s njegovim licem.

– Tko ti je rekao da je bilo politički? – rekao uzbuđeno proizvedeći poznati zvuk zagnavljenog stiropora, a onda smirenije dodao. – Ne. Nije bilo politički.

– A šta je onda bilo?

– Učinio je to u Petrinji, mislim tu lošu stvar. Tamo je išao u gimnaziju. Pred kraj osmog razreda, prije mature, imao je dvije negativne. Iz matematike i fizike. Te predmete mu je predavala tadašnja ravnateljica gimnazije, gospođa Fruk. Dva dana prije svršetka škole ušao je u direktoričinu kancelariju s ogromnim mesarskim nožem. Svima je zastao dah: očekivali su krikove, lom namještaja, krv koja probija ispod vrata. Međutim ništa od toga. Uskoro se ravnateljica pojavila na vratima živa i zdrava, ali... gola. Naredio joj je da se razodjene i pod prijetnjom noža prošetao je hodnicima gimnazije. Ona je, jedna, i poslije toga ostala direktorica, ali više nije mogla čuti smijeh a da ne pomisli na svoje uvele dojke, preširoke bokove, spuštenu

znojna stopala za koje se lijepe listovi istrgnuti iz bilježnica i komadići krede. Ubrzo nakon toga otišla je u penziju, a stric je morao u Ameriku.

– Lijepa priča – rekao sam – je li istinita?

– Dakako – rekao je otac i stao se osvrutati – radije pogledaj uokolo, možda ga vidiš.

I zaista, bili smo već u Grdskoj kavani i provlačili se između stolova.

– Eno ga! – vrisnuo sam i u mah smo se našli pred visokim gospodinom koji je i sjedeći dopirao ocu do brade. Tu su bili brčići, sivo odijelo dvorednog kopčanja, ali to nije bio očevo stric. Primjetio sam da se kad tražim nekoga koga samo djelomično poznajem, dotični pojavljuje kao inkarnacija u drugim likovima; gleda me iz daljine, smiješi mi se i maše, a kad mu pridem, u trenutku se pretvara u nekog drugog, iznenađenog stranca koji me promatra kroz zamusane cvikere. To se ponovilo još nekoliko puta. Kad bismo puni nade došli do stola, stric se, mangup, pretvorio u starog profesora, ili ponešto oronulog pijanista što svira po kavanama, ili u prodavača srećaka. No, tu je postojala i jedna utješna stvar: broj ljudi koji u kavani barem po nečemu nalikuju očevu stricu drastično se smanjivao pa je eventualno postojala šansa da natrčimo i na njega. Međutim, to se nije dogodilo.

Slična stvar događala se mojoj majci za vrijeme drugoga rata. Njenog oca, Židova, odveli su u nepoznato. Zvao se Benjamin Bernstein. Tih godina na stupove lijepili su popise strijeljanih. Jednom prilikom moja majka je vidjela na takvom popisu ime svoga oca. To je bilo prilično neugodno. Došla je kući s teškim proljevom. Njen je želudac tako reagirao. Baka i ona su se vratile do stupa i uvidjele da se radi o drugom čovjeku istog imena i prezimena. Pored imena navodili su i starost strijeljanog. Ovaj je imao sedamdeset godina. Njen otac nije mogao imati sedamdeset godina. Ista stvar ponovila se još nekoliko puta tijekom rata i svakog sljedećeg puta bilo je lakše. Čudno, jer se broj Benjamina Bernsteina koji nisu njen otac drastično smanjivao.

Kad smo izašli, otac je, već očajan, predložio da pogledamo u bolnice. Pretpostavljali smo da ga je udario auto ili da mu je pozlilo pa sada, jadan, leži u bolničkom krevetu, u zemlji koja mu je kroz ove godine postala potpuno strana, a ne može se sjetiti nijednog telefonskog broja. I tako smo krenuli na iscrpljujući put po bolnicama.

– Zašto to ne bismo obavili telefonom – upitao sam.

– Zato što u našim bolnicama vlada takva zbrka da oni na telefonskim centralama ne znaju ni gdje im je vlastito dupe. Naime, znaju samo ako ih žulja prokleta stolica.

Morali smo opisivati kako izgleda jer nismo znali kakvo ime je kadar upotrijebiti, a valjalo je uvijek pretpostaviti da sa sobom ne nosi nikakve dokumente. U međuvremenu smo se telefonom javljali kući s nadom da će se stric odnekud pojaviti. Na kraju, kad smo provjerili i posljednju bolnicu, otac je otvorio vrata automobila i u nj sjeo postrance, tako da je s nogoma stajao na čvrstom tlu parkirališta.

– Stvarno nisam dovoljno pametan – rekao je – što mu se moglo dogoditi?

Bilo je vrijeme da ocu kažem neke stvari.

– Vratimo se u hotel – rekoh – tamo nešto nije u redu.

– Ne fantaziraj! – rekao je.

– Uostalom, možda se vratio. Možda je zaboravio na ručak.

– Dobro – kazao je otac – vratit ćemo se, iako ne vidim u tome neke pomoći.

Sljedećeg trena već je gurao ključ u bravicu za paljenje. Na recepciji dočekala nas je ona ista sumnjiva njuška. Prekinuo je razgovor s policajcem koji se naslonio na pult recepcije kao na šank i iz male čaše pijuckao nešto bijelo što je nalikovalo na vodu.

– Vi tražite gospodina Twista? – rekao je, kao da pitanje postavlja samome sebi.

– Treći kat, soba 313!

Ušli smo u lift praćeni znatiželjnim pogledom onog policajca koji je, sudeći po faci, bio u bliskom srodstvu s kineskom pandom i afričkom gorilom istodobno.

Ispred sobe u kojoj je odsjeo stric našli smo nekoliko policajaca i dva detektiva. Vrata stričeve sobe bila su zapečaćena s dva otiska od crvenog voska koje je povezivala uzica. Jedan od policajaca utiskivao je pečat u vosku, kao da pečati potpis na dokumentu.

– Šta se dogodilo? – promucuo je moj otac ledenim glasom.

3.

Kad smo ušli u našu dnevnu sobu, koja je bila pretvorena u blagovaonicu, zrak je mirisao na oluju. Moja majka i njena sestra sjedile su za postavljenim stolom, a ispred njih crnio se telefon dovučen iz predsoblja.

– Šta se dogodilo? – upitala je majka ustavši i rušeći tuljac od ubrusa.

– Uhapsili su ga – rekao je turobno otac oslobađajući se preuskog montgomerija čije se platno zelenkasto presijavalo.

– Bože! – rekla je majka obrisavši znojne dlanove o kecelju. – Što ćemo sada?

– Ne znam – rekao je otac. – Zvat ću Milana. Nikoga drugog tamo ne poznajem.

– Znaš da ne volim kad dolazi ovamo. Taj čovjek mi je antipatičan.

– Vera – rekao je otac – znaš da nema drugog izbora. Milan je utjecajan u policiji. On će nam barem reći zašto su to učinili.

– Mora da je neka zabuna – rekla je sestra moje majke. Ona je uvijek stajala na stanovništvu da će se stvari dobro završiti. Umrla je od raka kao još relativno mlada žena. Nikada se nije udavala.

– Nije zabuna – odgovorio je otac. – Tamo je bio čitav odred uniformisanih i dva detektiva. Kladam se da ih je po hodnicima bilo još.

– Izgledalo je kao da hapse AL Caponea – rekao sam. Bio sam uvjeren da sam rekao nešto pametno.

– Dobro – rekla je majka – onda zovi Milana. Samo, ne upuštaj se s njim ni u kakve diskusije.

– Nisam dijete Vera – rekao je otac ljutito. Bilo je očito kako moja majka misli da je on dijete.

Otac je dohvatio telefon, odnio ga u predsoblje i zatvorio vrata. Kroz mutno staklo na tim vratima moglo se vidjeti kako nešto traži po džepovima, a onda okreće brojčanik.

– Tako se bojim – rekla je moja majka – oni su kadri svašta učiniti. Tetka je natočila čašicu konjaka i pružila je mojoj majci.

– Ovo će ti učiniti dobro – rekla je – popij!

– Na vratima sobe u hotelu su stavili crveni vosak i špagu. Čemu to služi – upitao sam.

– Zorane – rekla je tetka – kad čovjeka odvede policija ili mu se nešto dogodi, običaj je da se njegov stan zapečati. To je zato da netko ne bi dirao stvari koje pripadaju samo njemu.

– Mislio sam da je to zbog dokaza – rekoh.

Otac se vratio u sobu. Bio je zamišljen. Njegova desna ruka pokušavala je neka mo strpati mali telefonski adresar uvezen u plavu kožu.

– Milan će doći ovamo – rekao je. – Već je obaviješten o svemu. Sjeo je za stol i zavadala je tišina. Moglo se čuti kako negdje napolju jure automobili ili kako netko iznad pušta vodu u zahodu. Takva tišina vladala je, inače, samo nakon što bi se otac i majka svadali.

Čekali smo dugo prije nego što sam upitao majku mogu li upaliti televizor. Bilo je vrijeme crtiča. Majka je rekla da mogu, ali ne glasno.

Na ekranu je jedan zločesti mačak lovio miša udarajući ga po glavi maljem za meso. Kadgod bi ga udario, sve bi se zatreslo, miš bi se spljoštio, ali bi se ubrzo dignuo i nastavio trčati. Onda je miš ušao u svoju rupu a mačak se onako u brzini zabio njuškom unutra, ostavši zaglavljnjen. Sada je miš zavezao mačku brkove za nekakvu prečku, tako da su izgledali kao žice gitare. Mačak je bio vrlo ljut. To se vidjelo po njegovim očima. Miš je svirao. Bile su to vesele melodije. A onda se na ulaznim vratima začulo zvonce.

– Ugasi televizor! – viknula je majka. Za to vrijeme tetka je otvorila vrata. U sobu je ušao čovjek kojeg nisam poznavao. Bio je nizak, nabijen i činilo se kao da mu nedostaje vrat. Dok se on rukovao s mojim roditeljima, razmišljao sam što se dogodio s njegovim vratom.

– Šta je s njim? – upitao je otac. Očev glas je bio čudan.

– Loše – rekao je onaj čovjek – čak jako loše.

– Isuse! – rekla je majka i stavila ruku pred usta. Nije mi promaklo da to čini i kad zjeva. Samo, ovoga puta to je bilo drukčije: kažiprst je odmakla malo od drugih prstiju pa se moglo lijepo vidjeti šupljina usta. Tamna vlažna rupa.

– Milane, idemo u sobu – rekao je otac. S njima je otišla i majka. Tetka koja je ostala sa mnom, tiješila me:

– Vidjet ćeš da će biti dobro – govorila je. Bio je to pouzdan znak da stvari stoje jako loše.

Dugo smo tako nas dvoje sami sjedili za prostrtim stolom. Iz sobe čulo se mrmljanje i razgovor, ali nismo razumjeli o čemu oni razgovaraju. U jednom trenutku čuo sam majku kako plače. To znači, mislio sam, da stric dugo neće izaći iz zatvora. Brinulo me je tko će čuvati Walta Disneya.

Kad su konačno izašli, majka više nije plakala, ali je još imala crvene oči. Njen nos kao da je proizvodio više vlage nego inače. Onaj čovjek je došao do mene, čučnuo i zapiljio mi se u oči.

– Tvoj stric nije dobar čovjek – rekao je. – Silovao je djevojčicu.

– Šta je to silovao?

– Šuti dok ti Milan govori – rekao je otac. U njegovu glasu bilo je nešto ledeno.

– To je nešto jako loše što stariji muškarci rade malim djevojčicama.

Majci nije bilo drago što mi ovaj čovjek to govori, ali se nije usudila ništa reći.

– Ne bih smio ovo činiti – rekao je opet čovjek kojega su zvali Milan – ovo je dokaz.

Zavukao je ruku u džep sakoa izvadivši dječji ručni sat s likom Mickeya Mause usred brojčanika. Mikijeve ruke služile su kao kazaljke, jedna je bila duža a druga kraća. Njegovi kažiprsti bijahu ispruženi pa je izgledalo kao da nešto pokazuje.

– Ovim ju je namamio – istisnuo je Milan zagledan u sićušnu napravu – a imala je samo deset godina.

Deset godina, pomislio sam, okrugla cifra. Odlično vrijeme da se siluje djevojčica. Ali to nisam rekao. Umjesto toga kazao sam:

– Mogu li ga bolje vidjeti? – Mislio sam na sat. – Iz vaše ruke.

*Zoran Ferić (1961.) rođen u Zagrebu, gde je na Filozofskom fakultetu diplomirao croatistiku i radi kao gimnazijski profesor. Objavio **Mišolovku Walta Disneya** (1996) i **Andeo u ofsajdu** (2000). Obe su prevedene i objavljene u Austriji. Dobio nagradu Ksaver Šandor Gjalski.*